

'Leg uit' in de praktijk

Vastleggen en verantwoorden

Het 'pas toe of leg uit'-regime schrijft voor dat overheden bij aanschaf van ICT-producten/-diensten alleen mogen afwijken van de relevante open standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst in uitzonderlijke gevallen en onder de voorwaarde van vastlegging en verantwoording.

Aanschaf

De definitie van het begrip 'aanschaf' maakt duidelijk dat de instructie niet alleen geldt bij de aankoop of de inhuur van ICT-producten en -diensten maar ook bij ontwikkeling daarvan door de Staat der Nederlanden. Ook maakt het voor de werking van de instructie niet uit of er sprake is van nieuwe diensten of producten, dan wel voorzetting van ook al eerder verleende diensten of de aanvulling op of wijziging van bestaande diensten of producten.

Reden van bijzonder gewicht

Overheden mogen alleen afwijken (d.w.z. *'niet toepassen'*) in geval van redenen van bijzonder gewicht. Deze redenen kunnen zijn gelegen in onvoldoende aanbod, onvoldoende veiligheid of onvoldoende zekerheid bij het functioneren. De reden om niet te kiezen voor een open standaard moet wel substantie hebben. Het is niet de bedoeling dat voor gesloten standaarden gekozen wordt enkel en alleen omdat het tijdsbeslag dan wat korter is of de kosten wat lager zijn. Het niet zelf beschikken over capaciteit is geen goede reden als die capaciteit eenvoudig valt in te huren.

Vastleggen en verantwoorden

Het beleid is gericht op transparantie. Overheden zijn verplicht om afwijkingen gemotiveerd vast te leggen in de administratie en zijn verplicht om zich over de mate van naleving te verantwoorden in het jaarverslag. Dit betekent dat overheden in hun jaarverslagen altijd moeten rapporteren of ze open standaarden van de 'pas toe of leg uit'-lijst hebben toegepast waar dat moest, of er van de 'pas toe'-regel is afgeweken en of dat is vastgelegd in de administratie. Dat geldt ook als niet is afgeweken.

Elementen van een goede uitleg

Een goede uitleg over afwijkingen van een standaard bevat in elk geval de volgende onderdelen:

1. **Specificatie:** Welke standaard of welk(e) aspect(en) van de standaard betreft de 'leg uit'?
2. **Oorzaak:** Wat is de reden dat er (nog) niet aan kan worden voldaan?
3. **Gevolg:** Welke (mogelijke) gevolgen/beperkingen heeft het niet of niet volledig voldoen aan de standaard voor gebruikers of omgevingspartijen?
4. **Alternatieven:** Worden er alternatieven geboden voor de gevolgen/beperkingen die zijn ontstaan door het niet of niet volledig voldoen aan de standaard en waar zijn deze vindbaar?
5. **Maatregelen:** Welke maatregelen zijn of worden genomen om alsnog aan de standaard te kunnen voldoen?
6. **Planning:** Op welke termijn zullen de maatregelen zijn geïmplementeerd?